

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว

ครอบครัว เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ มนุษย์จำเป็นต้องสัมผัสกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ตั้งแต่เกิดเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การเรียนรู้ทางสังคมแก่เด็ก พ่อแม่มีส่วนช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องของความเชื่อ ทศคติ และแนวคิด ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ

การอบรมเลี้ยงดูตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า "Socialization" มีผู้บัญญัติศัพท์เฉพาะภาษาไทยว่า "สังคมประกิด" อันหมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่สอดคล้องกับสังคม (สุรางค์ จันทน์เอม, 2527 : 34)

การอบรมเลี้ยงดู (Socialization) เป็นพฤติกรรมที่สังคมคาดหวัง เป็นวิธีการที่บุคคลจะต้องเรียนรู้ต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิตของเขา การเรียนรู้ดังกล่าวได้แก่ การเรียนรู้ในเรื่องของความเชื่อ ทศคติ แนวคิด ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม เพื่อช่วยให้บุคคลสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเช่นเดียวกับบุคคลอื่น การอบรมเลี้ยงดูที่เต็มไปด้วยการดูแลเอาใจใส่อย่างดี ให้ความรู้ความอบอุ่นแก่เด็กเกิดใหม่ดีเท่าที่ควร จะช่วยให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่เต็มไปด้วยการสร้างสรรคสังคมและตนเอง นับว่าเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคล ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของชาติ (สุรางค์ จันทน์เอม, 2527 : 28)

ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู แบ่งได้หลายรูปแบบตามวิถีปฏิบัติของพ่อแม่ หรือผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กได้ปฏิบัติต่อเด็ก เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบเข้มงวดกวดขัน บังคับควบคุม ใช้การลงโทษ แบบใช้เหตุผลหรือแบบปล่อยปละละเลย เป็นต้น

นางลักษณ์ สิ้นสืบล ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามลักษณะที่พ่อแม่ให้การเลี้ยงดู
เด็ก ดังนี้ (นางลักษณ์ สิ้นสืบล, 2526 : 207-208)

1. พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตย พ่อแม่ประเภทนี้จะเสริมสร้างความ
เป็นตัวของตัวเองให้แก่ลูก แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงสนใจรับผิดชอบเกี่ยวกับการตัดสินใจของลูก
อยู่บ้าง ปกครองลูกด้วยเหตุผล พยายามฝึกฝนอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้จักช่วยตนเองตามความสามารถ
เช่น ให้รู้จักเลือกเสื้อผ้าเอง ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง อยู่ตามลำพังคนเดียวได้บ้าง ให้ความรัก
ความอบอุ่น และยอมรับการกระทำของลูก พยายามหัดให้ลูกเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ตั้งแต่ยัง
เล็ก โดยคำนึงถึงวัยและวุฒิภาวะของลูก พ่อแม่ลักษณะนี้จะสามารถปลุกฝังทั้งทางด้านรับผิดชอบ
และพึ่งตนเองให้กับลูกได้เป็นอย่างดี เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง มีความ
ต้องการความสำเร็จ พยายามเอาชนะอุปสรรคเพื่อให้บรรลุสิ่งที่มุ่งหวัง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตัวเด็ก
ต่อไปในอนาคต

2. พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบอิตาเลียนหรือแบบควบคุม พ่อแม่ประเภทนี้จะ
ใช้อำนาจสิทธิ์ขาดในการอบรมเลี้ยงดูลูก ซึ่งอาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่คอย
ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป คอยช่วยทำให้ลูกทุกอย่าง ไม่เปิดโอกาสให้ลูกช่วยตัวเอง เมื่อถึง
วัยที่ลูกควรจะทำให้ ทำให้เด็กเกิดความไม่แน่ใจ ไม่เชื่อมั่นว่าตนสามารถทำอะไรได้ ผลสำคัญ
ที่ตามมาคือ เด็กจะขาดความอดทน ไม่มีความมานะพยายาม ขาดความกล้าที่จะเผชิญต่ออุปสรรค
หรืองานที่ยากลำบาก อีกประการหนึ่งคือ ประเภทที่เร่งรัดให้ลูกช่วยตัวเอง มีการตั้งกฎข้อบังคับ
อย่างเข้มงวด โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการ ระดับอายุ หรือระดับสติปัญญาของเด็ก ซึ่งจะทำให้
ให้เด็กเติบโตเป็นคนที่ไม่ชอบออกความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ห้อถอย ขาดความ
เชื่อมั่นในตนเอง เมื่อถึงคราวที่จะแก้ปัญหาที่ทำได้

3. พ่อแม่ที่อบรมเลี้ยงดูเด็กแบบปล่อยตามสบาย พ่อแม่ประเภทนี้จะอบรมเลี้ยงดู
ลูกแบบยอมตามลูกทุกอย่าง ลูกจะทำหรือไม่ทำอะไรก็ไม่ว่า โดยคิดว่าเมื่อถึงเวลาเด็กก็จะทำ
ได้เอง พ่อแม่ประเภทนี้จะไม่สามารถปลุกฝังให้ลูกมีความรับผิดชอบและช่วยตัวเองได้เมื่อเด็ก
โตขึ้นจะกลายเป็นคนที่เข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่นได้ยาก ไม่ค่อยยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และรู้สึก
ลำบากใจ เมื่อต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนและสังคม

4. พ่อแม่ที่ทนจนอมลูกเกินไป พ่อแม่ประเภทนี้มักแสดงความรักต่อลูกจนเกินไปพอดี้ด้วยการพะเน้าพะนอ เอาใจ และจัดทำทุกอย่างให้ลูกด้วยตนเองเสียหมด จนทำให้ลูกไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ในเรื่องความรับผิดชอบ ทำอะไรไม่เป็น ต้องคอยพึ่งพาคนอื่นอยู่ตลอดเวลาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และกลายเป็นเด็กที่เอาแต่ใจตัวเองมากที่สุด

ทิพย์สุตา นิลสินธุ์ ได้อธิบายถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ได้แบ่งเป็นสามลักษณะ ดังนี้ (ทิพย์สุตา นิลสินธุ์, 2523 : 9)

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (ใช้เหตุผล) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่ หรือผู้ดูแลด้วยความรัก ความห่วงใย ยอมรับความคิดเห็น ช่วยเหลือ ยุติธรรม มีอิสระ เอาใจใส่ ยอมรับความสามารถ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ (เข้มงวดกวดขัน) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่ หรือผู้ดูแลโดยการลงโทษ ใช้อารมณ์ ถูกปฏิเสธ ไม่ปล่อยให้ทำอะไรตามความพอใจ เคร่งครัด บังคับให้ทำตามคำสั่ง ไม่ฟังคำอธิบายของเด็ก

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่ หรือผู้ดูแล โดยถูกปล่อยให้ทำอะไรได้ตามใจชอบ ไม่เอาใจใส่ ไม่ขัดขวางการเล่นของเด็ก ไม่สนใจพฤติกรรมของเด็ก ไม่ให้ความอบอุ่นที่สม่ำเสมอ มีการลงโทษหรือให้รางวัลตามอารมณ์

วิธีการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวนั้น จะเห็นว่าพ่อแม่หรือผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญต่อการปลูกฝังลักษณะต่าง ๆ แก่เด็กเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นไปโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมาตั้งแต่แรกเกิด ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ได้กล่าวถึงพัฒนาการบุคลิกภาพของเด็กว่าจะพัฒนาขึ้นในช่วง 5 ขวบปีแรกของชีวิต หลังจากนั้นการพัฒนาเป็นเพียงเพิ่มพูนรายละเอียดปลีกย่อยจากโครงสร้างพื้นฐานเดิม นอกจากนั้นฟรอยด์กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูว่า เด็กที่พ่อแม่ไม่ยอมรับมีแนวโน้มจะถดถอยตามอย่างพ่อแม่มาก โดยเด็กหวังว่าเขาจะได้รับความรักจากพ่อแม่คืนมา เด็กจะ

เชื่อในสิ่งที่พ่อแม่ห้ามมิให้กระทำเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ ซึ่งการถือตนตามอย่างในลักษณะนี้จะเป็นพื้นฐานในการสร้างจริยธรรมต่อไป (อ้างใน บัณฑิตา ศักดิ์อุดม, 2523 : 4)

สรุปว่า การที่เด็กจะพัฒนาไปในรูปแบบใด ทั้งทางด้านแนวคิดและพฤติกรรม ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับอรรถสัมผัสในครอบครัวเป็นสำคัญ เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่เด็กมีโอกาสสัมผัสอย่างใกล้ชิด และในช่วงปี มวัย ซึ่งเป็นวัยที่เด็กสามารถพัฒนาทางบุคลิกภาพได้มากนั้น เด็กก็ยังใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว ดังนั้นเด็กจึงสามารถซึมซับเอาสิ่งต่าง ๆ ที่ทางครอบครัวปลูกฝังให้ในช่วงนี้ได้เป็นอย่างดี

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตน (Self-Concept) หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ทางด้านกายและใจ ทางด้านกาย ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตาและสุขภาพทางด้านใจ ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ การปรับตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและอารมณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอาจตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และโดยขบวนการดังกล่าวทำให้บุคคลเรียนรู้ว่าตนเป็นคนอย่างไร และคนอื่นคิดว่าตนเป็นคนอย่างไร นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมยังส่งเสริมให้มีการปรับตัว ซึ่งเป็นการเสริมสร้างและแก้ไขลักษณะของตนเป็นลำดับ (Hurlock, 1964 : 525-526)

ลาซารัส กล่าวว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกำหนด (Lazarus, 1963 : 61-63)

เคนด์เลอร์ ให้ความหมาย ความคิดเห็นเกี่ยวกับตน (Self-Concept) ว่า หมายถึง ทัศนคติที่มีต่อตนเองของบุคคล การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองจะเกิดขึ้นตามลำดับตั้งแต่เล็กจนโต การประเมินค่าเกี่ยวกับตนเองจะเปลี่ยนแปลงไปตามวุฒิภาวะ บุคคลจะพบมิติใหม่ในการตัดสินใจ (Kendler, 1963 : 459-461)

เฟรนด์เซน กล่าวว่า ตัวการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดเห็นเกี่ยวกับตน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ พี่น้อง ครู เพื่อน และบุคคลอื่น (Freudsen, 1961 : 474)

โรเจอร์ ให้ความหมายความคิดเห็นเกี่ยวกับตนว่า ได้แก่ ความรู้สึกตอบสนองต่อตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นการประเมินค่าการยอมรับตนเองของบุคคล แสดงให้เห็นว่า บุคคลยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง จะยอมรับทั้งหมดหรือยอมรับแต่เพียงบางส่วน โรเจอร์ แบ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองออกเป็น 4 ลักษณะ (Rogers, 1966 : 491-492) ได้แก่

1. ค่านิยมทางการศึกษา (Academic Values) หมายถึง ความรู้สึกในด้านสติปัญญา แรงจูงใจ นิสัยในการเรียน ทักษะในการอ่าน แรงกดดันจากที่บ้าน การแข่งขัน และการเลือกอาชีพ

2. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relations) หมายถึง ความรู้สึกในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น การรักษาสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนเอาไว้

3. การปรับตัวของเพศ (Sexual Adjustment) หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ รวมการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ความมีเสน่ห์ทางเพศ ตลอดจนการนัดพบ การเกี้ยวพาราสี

4. การปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับความกดดันทางอารมณ์ ความกังวลใจ การมีใจหงุดหงิด สภาวะเครียดทางอารมณ์ ความปรวนแปรทางอารมณ์ ตลอดจนจิตใจที่เบื่อบ่าย อ่อนเพลีย

เพียร์ส และแฮร์ริส ได้แบ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองออกเป็น 7 องค์ประกอบ เพื่อวัดเด็กว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองเป็นอย่างไร โดยสร้างแบบสอบถามชั้นอาศัยลักษณะต่าง ๆ ที่ได้ถืออธิบายเกี่ยวกับตัวเด็กเอง (Piers and Harris, 1969) ดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 เกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavior) เช่นข้อความตัวอย่างต่อไปนี้
- ฉันมักเหม่อลอยเมื่ออยู่ในโรงเรียน
  - ฉันมักมีเรื่องต่อสู้ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นเสมอ

- องค์ประกอบที่ 2 เกี่ยวกับสภาพทางสติปัญญา และสถานภาพในโรงเรียน (Intellectual and School Status) เช่น
ข้อความตัวอย่างต่อไปนี้
- ฉันสามารถรายงานหน้าชั้นได้ดี
  - ฉันมักอาสาทำสิ่งต่าง ๆ เมื่ออยู่ที่โรงเรียน
- ฯลฯ
- องค์ประกอบที่ 3 เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะและคุณลักษณะ (Physical Appearance and Attributes) เช่นข้อความตัวอย่าง
ต่อไปนี้
- ฉันรู้สึกไม่พอใจรูปร่างหน้าตาของฉัน
  - ฉันเป็นที่รู้จักดีในหมู่เพื่อน
- ฯลฯ
- องค์ประกอบที่ 4 เกี่ยวกับความวิตกกังวล (Anxiety) เช่น ข้อความตัวอย่าง
ต่อไปนี้
- เมื่อใกล้ถึงเวลาสอบฉันมีความวิตกกังวลเสมอ
  - ฉันรู้สึกประหม่าเมื่อครูเรียกให้ตอบปัญหาในชั้นเรียน
- ฯลฯ
- องค์ประกอบที่ 5 เกี่ยวกับความเป็นคนน่านิยม (Popularity) เช่นข้อความ
ตัวอย่างต่อไปนี้
- ฉันเหมือนถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว
  - เพื่อนร่วมชั้นส่วนมากยอมรับว่าฉันมีความคิดดี
- ฯลฯ
- องค์ประกอบที่ 6 เกี่ยวกับความสุขและความพอใจ (Happiness and Satisfaction) เช่นข้อความตัวอย่างต่อไปนี้

- ครอบครัวยุคใหม่รู้สึกผิดหวังในตัวฉันมาก
- ฉันเป็นคนร่าเริงเสมอ

ฯลฯ

องค์ประกอบที่ 7 เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นส่วนรวม (Total Scale Scores) ประกอบด้วยลักษณะข้อความโดยรวมจากองค์ประกอบที่ 1 ถึง องค์ประกอบที่ 6 เช่น

- ฉันเหมือนถูกทิ้งให้อยู่คนเดียว
- ฉันเป็นคนร่าเริงเสมอ
- ฉันเป็นที่รู้จักในหมู่เพื่อน

ฯลฯ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้เสมอ อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตาม ประสบการณ์ของบุคคล และอาจเปลี่ยนแปลงไปได้โดยไม่จำกัดอายุ เมื่อบุคคลมีอายุ ความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้น ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองก็จะเปลี่ยนไปจากเดิม (Kendler, 1963 : 459-461)

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการเรียนรู้ของบุคคล การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม หรือการที่บุคคลเปิดรับสื่อต่าง ๆ เช่น จากสื่อประเภทโทรทัศน์ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม หรือที่เรียกว่า สังคมประภค (Socialization) ทำให้บุคคลเรียนรู้ และมีความรู้เพิ่มขึ้น การที่บุคคลได้เรียนรู้และรับรู้ในสิ่งที่ดี เปิดรับสื่อที่เหมาะสม เช่น การชมรายการโทรทัศน์ที่ให้เนื้อหาสาระอันเป็นประโยชน์ ทำให้ความคิดพัฒนาไปในทิศทางที่ดี ถูกต้องและเหมาะสมสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคม

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเปิดรับรายการโทรทัศน์

นักวิจัยเชื่อว่า สื่อมวลชนประเภทนี้สามารถให้การเรียนรู้แก่เด็กทั้งในส่วนที่เป็นโทษ และส่วนที่เป็นประโยชน์ ดังที่ ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์ กล่าวว่า รายการโทรทัศน์อาจมีอิทธิพลต่อ

เด็กทั้งในด้านดีและด้านเสีย (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์, 2509 : 218) และโรส มีความคิดเห็นอย่างเดียวกันนี้ โดยให้เหตุผลว่า ทั้งสี่ขึ้นอยู่กับผู้ปกครองที่มีส่วนช่วยให้คำแนะนำในการเลือกชม (Rose, 1976 : 316-321) สายสุรี จุติกุล แนะนำว่าการเปิดรับรายการโทรทัศน์นั้น ควรจะได้ดูด้วยกันทั้งครอบครัว ให้มีการพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์บ้างเพื่อเป็นการแนะแนวแก่เด็ก การดูโทรทัศน์จึงจะเกิดประโยชน์ (สายสุรี จุติกุล, อภิปราย, 2525)

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เด็กไทยนิยมดูโทรทัศน์กันมากเฉลี่ยวันละ 1-3 ชั่วโมง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กในเมืองจะนิยมดูโทรทัศน์มากกว่าการเล่นหรือทำกิจกรรมอื่น โทรทัศน์กลายเป็นสื่อของการถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยม และวัฒนธรรมต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการให้ความรู้ความบันเทิง ซึ่งหมายความว่าโทรทัศน์กำลังทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง เพื่อน และครู เช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กจึงควรได้รับการกลั่นกรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะนำออกอากาศ (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารสัมมนา, 2525 : 1)

บราวน์ กล่าวถึงเรื่องการดูโทรทัศน์ของเด็กว่า ครูควรใช้รายการโทรทัศน์ที่เด็กดูอยู่ที่บ้านเป็นประจำให้มีความสัมพันธ์กับการเรียนในชั้นเรียนปกติ ค้นหาลักษณะการดูและรายการที่เด็กชอบ เพราะสิ่งที่นักเรียนดูอยู่ที่บ้านจะมีผลต่อรูปแบบพฤติกรรมในโรงเรียนด้วย ครูควรส่งเสริมและแนะนำให้เด็กเลือกชมรายการที่เหมาะสม (Brown, 1977 : 248)

การศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเด็กในต่างประเทศได้เริ่มมากกว่า 30 ปีแล้ว ความรุนแรงที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ที่ฉายตามโรงถือเป็นจุดแรกเริ่มของความสนใจ ต่อมาเมื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อใหม่สุดเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้รับถึงภายในบ้านโดยไม่จำกัดอายุและระดับการศึกษา ได้มีการตื่นตัวอย่างมากถึงผลของโทรทัศน์ต่อเด็ก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นแหล่งใหญ่ของภาพยนตร์ วงการแพทย์ และวงการศึกษาก็ร่วมมือกันในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยจัดตั้งคณะวิจัยประกอบด้วยนักวิชาการหลายสาขา เพื่อศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้ของเด็กจากการดูโทรทัศน์ (นันทวัน สุชาโต, เอกสารประกอบการบรรยาย, 2530 : 1-2)

จะเห็นว่า โทรทัศน์นั้นมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอันมาก ให้ผลทั้งด้านดีและด้านลบ ดังที่กล่าวกันว่า โทรทัศน์เปรียบเสมือนดาบสองคม จึงเป็นที่หวงใยของนักวิชาการทั้งหลาย ตลอดจนคนทั่วไปที่อยู่ร่วมรับผิดชอบสังคมโดยทั่วไป และได้มีการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวาง โดยประสงค์ให้เด็กได้

รับสื่อจากโทรทัศน์ในด้านที่จะส่งผลทางสร้างเสริมมากกว่าทางทำลาย จึงมีข้อเสนอแนะหลายหลาก เป็นต้นว่า ให้เด็กได้ชมรายการโทรทัศน์ร่วมกับผู้ปกครอง หรือโดยการให้ครุติดตามการดูรายการโทรทัศน์ของเด็ก เพื่อนำมาสัมพันธ์กับการเรียนในชั้น ให้ครุแนะนำรายการที่เหมาะสมให้เด็กได้รับชม ดังนั้นคิดว่าคงเป็นประโยชน์มากขึ้นหากได้ เรียนรู้และศึกษาเสียก่อนว่าโดยปกติแล้วเด็กชอบและเลือกชมโทรทัศน์ประเภทใบบ้าง

การแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์

การแบ่งรายการโทรทัศน์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับงานวิจัยแต่ละเรื่อง ในแต่ละงานวิจัยนั้นมีความยืดหยุ่นในการจัดแบ่งประเภทรายการให้เป็นกลุ่มย่อยต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตาม รายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศทุกสัปดาห์จะมีรูปแบบภายนอกที่แน่นอนเป็นอันเดียวกันจนดูเหมือนเป็นสูตรสำเร็จ ซึ่งในแต่ละสัปดาห์จะมีรูปแบบของรายการเหมือนเดิม หากแต่ให้รายละเอียดเพิ่มขึ้นจนรู้สึกว่ามีหลากหลาย (Edward and Bretz, 1968 : 33)

กูคฮาร์ดท์, เอชเรนเบอร์ก และคอลลินส์ ได้จัดแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์ โดยการวิเคราะห์การเลือกชมรายการต่าง ๆ จากปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ดังนี้ (Goodhardt, Ehrenberg and Collins, 1979 : 48)

1. ข่าวประจำวัน (News & News Magazines)
  2. สารคดีรวมทั้งวิเคราะห์ข่าว (Documentaries & News Features)
- โดยที่อาจจะมีลักษณะเป็นข่าวแบบสารคดี การอภิปรายทั่วไป รายการแบบนิตยสาร หรือปกิฏกะอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ศาสนา (Religion)
  4. การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education)
  5. ละครและภาพยนตร์ (Drama & Series) อาจเป็นเรื่องสั้นเป็นตอน ๆ เรื่องผจญภัยและอาชญากรรม วีรบุรุษตะวันตก และภาพยนตร์ชุดซึ่งดำเนินเรื่องสืบต่อกันโดยยึดเค้าโครงเรื่องเดิม
  6. ภาพยนตร์เรื่องยาว (Cinema Film)

7. รายการบันเทิงและดนตรี (Entertainment & Music) ได้แก่
ละครตลก เกม และการแข่งขัน ดนตรีผ่อนคลายอารมณ์ และอื่น ๆ
8. กีฬา (Sports)

ไพพ์, เอเมอร์สัน และแลนอน ได้จัดแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์ออกเป็น 7 ประเภท เมื่อเขาทำการสำรวจความชอบในการเลือกชมรายการ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นทางสังคมกับลักษณะนิสัยในการดูโทรทัศน์ของกลุ่มคนผู้ใช้แรงงาน และครอบครัวในพอร์ตหมัท ดั้งนี้ (Pipe, Emerson and Lannon, 1975 : 67-90)

1. ละครสั้นและรายการบันเทิง (Comedy and Light Entertainment)
2. การศึกษาและสารนิเทศ (Educational and Informational)
3. กีฬา (Sports)
4. ละครและภาพยนตร์ชุด (Plays and Quality Series)
5. ภาพยนตร์เรื่องยาว (Films)
6. รายการสำหรับเด็ก (Children's Programmes)
7. รายการศาสนา (Religious Programmes)

ไลล์ และฮอฟแมน ได้แบ่งรายการโทรทัศน์ออกเป็น 14 ประเภท เมื่อเขาทั้งสองได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์กับสื่ออื่น ๆ ของเด็ก โดยให้เด็กเลือกรายการโทรทัศน์ที่ชอบมากที่สุด 4 รายการ แล้วจึงนำรายการต่าง ๆ มาจัดเข้ากลุ่มได้ 14 กลุ่ม ดังกล่าวได้แก่ (Lyle and Hoffman, 1972 : 132, 147)

1. การผจญภัยแนวใหม่ (Hip Adventure)
2. ละครเบาสมอง (Situation Comedy)
3. ละครชีวิตครอบครัวเบาสมอง (Family Situation Comedy)
4. ตำรวจและนักสืบ (Cop/Detective)
5. การ์ตูน (Cartoon)
6. ดนตรีและรายการวิพัตสนา (Music and Variety)
7. ละคร (Plays)

8. นาฏกรรม (Dramatic)
9. ข่าว (News)
10. การศึกษาและวัฒนธรรม (Education and Culture)
11. ภาพยนตร์คาร์บอยตะวันตก (Western)
12. เกม (Games)
13. กีฬา (Sports)
14. ภาพยนตร์เรื่องยาว (Films)

วิลเลียม ได้จัดแบ่งรายการโทรทัศน์ออกเป็น 10 ประเภท พร้อมทั้งได้อธิบายรายละเอียดลักษณะของแต่ละประเภทดังนี้ (William, 1974 : 79-81)

1. ข่าวและข่าวบริการสังคม (News and Public Affairs) ได้แก่ ข่าวต่างประเทศ ข่าวในประเทศ ข่าวกีฬา ข่าวเกษตร วิเคราะห์ข่าว รวมทั้งรายการสนทนา หรืออภิปรายปัญหาสังคมเพื่อบริการสังคม
2. สารคดี (Features and Documentaries) ได้แก่ สารคดีท่องเที่ยว ชีวิตสัตว์ รวมทั้งรายการประเภทให้ความรู้ ซึ่งเป็นในรูปของภาพยนตร์หรือการอภิปราย
3. รายการเพื่อการศึกษา (Education) เป็นรายการที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการศึกษาโดยตรงแก่ประชาชน ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน
4. ศิลปะและดนตรี (Arts and Music) เช่น รายการจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาษาและวรรณคดี รวมทั้งรายการดนตรีคลาสสิก เป็นรายการที่ให้ความรู้และความซาบซึ้งทางศิลปะพร้อมกับความบันเทิง
5. รายการสำหรับเด็กและภาพยนตร์การ์ตูน (Children's Programmes) เป็นรายการที่จัดขึ้นสำหรับเด็กโดยตรง อาจเป็นการตูน หุ่นเชิดมือ หุ่นกระบอก ซึ่งให้ความรู้หรือความบันเทิง หรือทั้งความรู้และความบันเทิง
6. ละครโทรทัศน์ (Drama) ได้แก่ รายการที่จัดเป็นละครโทรทัศน์และเป็นตอนสั้น ๆ ที่ดำเนินเรื่องติดต่อกันไปตลอด

7. ภาพยนตร์ (Movies) ทั้งภาพยนตร์ชุด และภาพยนตร์เรื่องยาว
8. ปกิณฑะบันเทิง (General Entertainment) เป็นรายการที่เน้นความบันเทิงหลายรูปแบบ แต่ยังคงให้สาระความรู้อยู่บ้าง เช่น การตอบปัญหาชิงรางวัล การโต้ว่าที่ แพชั่น และดนตรี หรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน
9. รายการกีฬา (Sport) เป็นรายการที่จัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความบันเทิง รวมถึงการอภิปรายเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ
10. ศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม (Religion) เช่น รายการถ่ายทอดพิธีกรรมทางศาสนา รวมถึงรายการสารคดีและการอภิปรายที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การจัดแบ่งรายการโทรทัศน์ของ วิลเลียม (William, 1974) ในการนำไปสร้างแบบสอบถามวัดการเปิดรับรายการโทรทัศน์ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง คัดแปลงบางส่วนโดยอธิบายความเพิ่มเพื่อเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว

เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวกับการเปิดรับรายการโทรทัศน์ ผู้วิจัยจึงขอยกงานวิจัย เรื่องการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวกับปัจจัยอื่น ๆ มากล่าว

ไซมอนด์ส (Symonds, 1939) ศึกษาพฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการยอมรับลูก เปรียบเทียบกับการปฏิเสธลูก พบว่าลูกที่พ่อแม่ให้การยอมรับจะเป็นผู้ที่เพื่อนฝูงรักใคร่และให้การยอมรับเป็นอย่างดี ชอบเข้าสังคม สนใจการทำงาน มีเพื่อนมาก มองโลกในแง่ดี ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ปรับตัวได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองในความเป็นคนมีคุณค่า รู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย

บอลด์วิน (Balwin, 1948) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ไซมอนด์ส (Symonds, 1939) คือ พบว่าลูกที่พ่อแม่ให้การยอมรับจะมีพัฒนาการด้านความรู้สึกผิดชอบสูง

โซแบน (Shoban, 1950) พบว่า เมื่อพ่อแม่บังคับและเข้มงวดกวดขันกับเด็กมากเกินไป จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ไม่มั่นคง ไม่กล้าตัดสินใจ หรือแสดงความคิดเห็น และไม่เป็นตัวของตัวเอง

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1964) พบว่า พ่อแม่ที่ยอมรับเด็กให้ความรักความสนใจแก่เด็ก สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้าน เห็นความสำคัญของเด็ก ได้ผลตอนแทน คือ ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร ซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง เป็นคนร่าเริง มีความรับผิดชอบ ระมัดระวังรักษาทฤษฎีสมบัติของส่วนรวม ซื่อสัตย์ สามารถเผชิญกับชีวิตด้วยความมั่นใจ มองตนเองตรงกับความเป็นจริง ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของไซมอนด์ส (Symonds, 1939) ด้วยเหมือนกัน

ลาสเวลล์ (Lasswell, 1970) ศึกษาทัศนคติของนักการเมืองหัวรุนแรง แล้วสรุปว่า นักการเมืองหัวรุนแรงเหล่านั้น ถูกบิดามารดาทอดทิ้งเมื่อสมัยเป็นเด็ก คนที่มีทัศนคติในทางก้าวร้าวรุนแรงนั้น เนื่องจากครอบครัวแสดงความรักความเอ็นดูเด็กไม่เท่ากัน ไม่ให้ความยุติธรรม ทำให้เด็กมีความอิจฉาริษยา เกิดการชิงดีชิงเด่นกันในวัยเด็ก เมื่อโตขึ้นจะเป็นคนที่ก้าวร้าว

สำหรับในประเทศไทยนั้น มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวไว้ดังนี้

ชูศรี หลักเพชร (2517) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชั้นประถม 5 พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

สมพงษ์ ทิรพัฒน์ (2517) ได้สอบถามเด็กชาย-หญิง ชั้นประถม 5 ในต่างจังหวัด ถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตนได้รับจากพ่อแม่ แล้ววัดลักษณะความรู้สึกรับผิดชอบของเด็ก ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 2 มิติ คือ แบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวด โดยแบ่งเด็กในกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ คือ ประชาธิปไตยมาก-เข้มงวดมาก,

ประชาธิปไตยมาก-เข้มงวดน้อย, ประชาธิปไตยน้อย-เข้มงวดมาก และประชาธิปไตยน้อย-เข้มงวดน้อย ผลปรากฏว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย-เข้มงวดน้อย มีความรู้สึกรับผิดชอบต่ำที่สุด แตกต่างจากเด็กกลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัด

ถัน แพเพเซอร์ (2517) ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดจะทำให้เด็กเป็นคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความรู้สึกรับผิดชอบสูง

ประพันธ์ สุทธาวาส (2519) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แต่นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละแบบมีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มว่านักเรียนชายมีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนหญิง

งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวทั้งต่างประเทศและในประเทศไทยนั้น จะเห็นว่าปรากฏผลการศึกษาสอดคล้องกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูในแบบที่พ่อแม่ให้ความสนิทสนมเอาใจใส่ดูแลลูกเป็นอย่างดีนั้น ก็จะได้ผลบวก คือ ลูกพัฒนาตนไปในแนวทางที่ดี ตรงข้าม หากพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ทอดทิ้ง ปล่อยปละละเลย จะทำให้ลูกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง อารมณ์ไม่มั่นคง และมีลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่เป็นผลดีเลย ดังที่ ดวงเคือน พันธุมนาวิน ได้ประมวลผลการศึกษาศาสนาในประเทศไทย พบว่าเด็กและวัยรุ่นไทยที่ได้รับความรักจากผู้เลี้ยงดูมาก มีลักษณะแบบคนมีความรับผิดชอบ มีวินัยทางสังคม และมีความเอื้อเฟื้อสูงกว่าเยาวชนที่ได้รับความรักน้อย เขากล่าวต่อไปว่า ผลการวิจัยในประเทศไทยสอดคล้องกับผลงานวิจัยในต่างประเทศและเป็นเครื่องยืนยันว่า ความรักของพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญมากต่อการมีลักษณะอันดีงามของลูก (ดวงเคือน พันธุมนาวิน, 2519 : 16)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับตน

ยังไม่มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับการ เปิดรับรายการ โทรทัศน์ ผู้วิจัยจึงขอยกงานวิจัย เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับตนที่สัมพันธ์กับปัจจัยอื่นมากกว่า ๗ ที่นี้

คูเปอร์สมิท (Coopersmith, 1959) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับตน และความกังวลใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถม 5 และประถม 6 ผลปรากฏว่า เด็กที่มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนไปในด้านดีจะมีความวิตกกังวลใจน้อยกว่า เด็กที่มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนไปในทางที่ไม่ดี และเด็กที่มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนดีจะเป็นที่นิยมของคน ทั่วไป

แฮร์ริส (Harris, 1961) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตน กับสภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 ผลปรากฏว่า เด็กที่มา จากครอบครัวชั้นสูงมีความคิดเห็นไปในด้านดีมากกว่าเด็กที่มาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมชั้นต่ำ

อเล็กซานเดอร์ (Alexander, 1962) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็น เกี่ยวกับตนและผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่าความคิดเห็น เกี่ยวกับตนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลทางการเรียน

ฮามเมด (Hamed, 1967) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับ โครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่น ผลการวิจัยแสดงว่าผู้ที่มีความคิดเห็น เกี่ยวกับตนไปในด้านดีจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านไม่ดี

เจอร์ซิลด์ (Jersild, 1952) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนโดยให้นักเรียน ชั้นประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา และนิสิตนักศึกษาระดับวิทยาลัย เขียนอธิบายสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ เกี่ยวกับตนเอง ผลการวิจัยปรากฏว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองใน ด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ ลักษณะร่างกาย การแต่งกาย สุขภาพอนามัย บ้าน และครอบครัว ความ สนุกสนานในการพักผ่อนหย่อนอารมณ์ ความสามารถด้านกีฬาและการละเล่นต่าง ๆ ความสามารถ ทางการเรียน หัตถ์ศนคติต่อโรงเรียน ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถพิเศษ หัตถ์ศนคติ ทางสังคม และความสัมพันธ์กับคนอื่น ความชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย

ความรู้สึกและความเชื่อทางศาสนา ผลการศึกษาพบว่าเด็กอายุน้อยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในด้านร่างกาย รูปร่างหน้าตา และการแต่งกายเป็นส่วนมาก เด็กอายุมากมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านความรู้สึกและความสัมพันธ์กับคนอื่น

เพียร์ส และแฮร์ริส (Piers and Harris, 1964) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็ก โดยสร้างแบบทดสอบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองโดยอาศัยลักษณะต่าง ๆ ที่เด็กอธิบายตนเองตามที่ เจอร์ซิลด์ ได้รวบรวมไว้ในปี 1952 โดย เพียร์สและแฮร์ริส ให้ชื่อแบบทดสอบว่า "ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวฉัน" ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ สำหรับให้เด็กตอบรับว่า "จริง" ถ้าตรงกับความเป็นจริงของตน และตอบ "ไม่จริง" ถ้าไม่ตรงกับความเป็นจริงของตน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบกัน ปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนั้นยังพบว่าความสัมพันธ์ของความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับระดับสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์มีน้อยมาก

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามฉบับของ เพียร์สและแฮร์ริส (Piers and Harris, 1964) โดยดัดแปลงแก้ไขข้อความบางตอนเพื่อให้ เหมาะสมกับนักเรียนไทยในระดับประถมปลาย

งานวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในประเทศไทย มีดังนี้

สังศรี ศรีมุกดา (2511) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปศาสตร์ ในโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา ผลการศึกษาวินิจฉัยปรากฏว่าแผนกวิชาที่ศึกษาและประเภทของโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง แต่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านร่างกาย ความสามารถทางกีฬา ทักษะคติทางสังคม และความเป็นจริงของตนเอง นอกจากนั้นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของกลุ่มต่าง ๆ ยกเว้นกลุ่มนักเรียนหญิงจากโรงเรียนหญิง ซึ่งมีความสัมพันธ์ดังกล่าวไปในทางลบ หมายความว่านักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านไม่ดี

พรรณทิวา รุจิพร (2512) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของ นิสิตที่มีความสัมพันธ์ทางการเรียนสูง และนิสิตที่มีความสัมพันธ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็น นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เรียนวิชาประเภทวิทยาศาสตร์ และที่เรียนวิชา ประเภทอักษรศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์การสอบไล่ปลายปีในการวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผลการ วิจัยปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำ แต่พบว่ากลุ่มที่เรียนประเภทวิทยาศาสตร์มีแนวโน้มที่จะเป็นคนที่เจียมขี้น ไว้ตัว ระวังระวังตัวในการแก้ปัญหา บางครั้งไม่ชอบยุ่งกับใคร ซึ่งต่างจากกลุ่มที่เรียนประเภท อักษรศาสตร์

จุไรรัตน์ เปรมภูษี (2512) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่น ในสถานสงเคราะห์ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านมหาเมฆ และสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี เป็นเด็กอายุ 13-16 ปี นำมาจัดกลุ่มเป็นวัยรุ่นตอนต้น คือ 13-16 ปี กลุ่มหนึ่ง และอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17-21 ปี ผลการวิจัย ปรากฏว่าเด็กวัยรุ่นหญิงตอนต้นมีแนวโน้มที่จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านความสุขและความ พอใจอยู่ในระดับสูงกว่าเด็กวัยรุ่นหญิงตอนปลาย เด็กวัยรุ่นหญิงตอนปลายมีแนวโน้มที่จะมีความคิด เห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงกว่าเด็กวัยรุ่นชายตอนปลาย เด็กวัยรุ่นหญิง มีแนวโน้มที่จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับความสุขและความพอใจสูงกว่าเด็ก วัยรุ่นชาย และเด็กวัยรุ่นตอนต้นมีแนวโน้มที่จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่เกี่ยวกับ ความเป็นคนน่านิยมสูงกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลาย

ไฉน มีริยะเกิด (2515) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองเด็กวัยรุ่นที่มาจาก ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ และระดับกลาง กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 12-17 ปี ซึ่งคัดมาจากครอบครัวชั้นกลาง และชั้นต่ำ ผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มาจากครอบครัวชั้นกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองดีกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ

จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองนั้น มีผู้สนใจศึกษาใน ด้านต่าง ๆ กับกลุ่มตัวอย่างในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งอาจสรุปผลการวิจัยเหล่านั้นได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ผู้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านดีเป็นบุคคลที่
  - มีความวิตกกังวลน้อย
  - ได้รับความนิยมนจากบุคคลทั่วไป
  - มาจากครอบครัวที่มีสภาพทางเศรษฐกิจระดับสูง
  - สามารถปรับตัวได้ดี

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. เด็กอายุน้อยจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านร่างกาย รูปร่างหน้าตา และการแต่งกายเป็นส่วนมาก เด็กอายุมากจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านความรู้สึกและความสัมพันธ์กับคนอื่น

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่ได้รับอิทธิพลจากแผนกวิชาที่นักเรียนศึกษา และประเภทของโรงเรียน

5. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ คือ
  - ในด้านร่างกาย
  - ความสามารถทางกีฬา
  - ทัศนคติทางสังคม
  - ความเป็นจริงของตนเอง

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้น พบว่า
  - มีและไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
  - กลุ่มนักเรียนหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านไม่ดี
  - นิสิตที่มีความสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนิสิตที่มีความสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับรายการโทรทัศน์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยตรงนั้นยังมีไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงขอยกงานวิจัยเรื่องการเปิดรับรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลกลุ่มอื่นด้วย และงานวิจัยเรื่องโทรทัศน์ในมิติต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับ เด็กและเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มอื่นด้วย ดังนี้

ไฮม์เมลเวท, ออพเพนเฮม และวินซ์ (Himmelweit, Oppenheim and Vince, 1958) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โทรทัศน์กับเด็ก เพื่อทราบถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กในด้านต่าง ๆ ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุระหว่าง 10-14 ปี ผลการวิจัยปรากฏว่า

- เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการชมโทรทัศน์
- โทรทัศน์ให้ข่าวสาร ได้รับความสนใจ ปรับปรุงรสนิยมให้ดีขึ้น และให้ประสบการณ์แก่เด็กมากขึ้น
- โทรทัศน์ทำให้เด็กสนใจการเรียนน้อยลง
- โทรทัศน์เป็นสิ่งที่มียุทธิพลต่อภาวะทางอารมณ์ของเด็ก เช่น เด็กที่ขาดที่พึ่งทางใจ และขาดความมั่นคงในชีวิต

ปาล์มเมอร์ (Palmer, 1974) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อสำรวจลักษณะการเลือกชมรายการโทรทัศน์และความแตกต่างของเด็กในแต่ละระดับในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม และยังได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ด้วย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

- เด็กชั้นประถมศึกษาชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 21 ชั่วโมง และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นในปีต่อไป
- เด็กเล็กชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง ในขณะที่เด็กโตชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 24 ชั่วโมง แต่เด็กในชั้นเตรียมอุดมศึกษาและอุดมศึกษาชมเพียงสัปดาห์ละ 14 ชั่วโมงเท่านั้น
- เด็กโตจะชมเฉพาะรายการที่สนใจเท่านั้น รสนิยมและความสนใจในการชมโทรทัศน์ของเด็กโตระหว่างชายกับหญิงจะแตกต่างกัน

- เด็กเล็กชอบชมรายการประเภทลึกลับ โลกโผน ผจญภัย เช่น รายการนักสืบ รองลงมาชอบชมการ์ตูน ส่วนเด็กโตชอบชมรายการละครและภาพยนตร์คดีสอนใจ
- เด็กส่วนใหญ่สนใจรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่มากนัก

เชสเตอร์ และวิลลิส (Chester & Willis, 1978) ศึกษาพบว่าเด็กในช่วง 4-9 ปี จะชอบเรื่องราวเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน เทพนิยาย และเรื่องราวที่เป็นจริงเป็นจังขึ้น เรื่องราวเกี่ยวกับอัตชีวประวัติ การผจญภัย การค้นคว้า ประดิษฐ์และเรื่องกีฬา

งานวิจัยในประเทศไทย

ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ (2513) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสนใจรายการโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่จัดอยู่ตามสถานีต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า

- นักเรียนทั้งชายและหญิงสนใจชมรายการโทรทัศน์มากพอสมควร นักเรียนชายใช้เวลาชมโทรทัศน์ในวันหนึ่ง ๆ มากกว่านักเรียนหญิง
- นักเรียนส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิง ชอบชมรายการดนตรี ภาพยนตร์ บันเทิง สนใจรายการอภิปรายปานกลาง และสนใจรายการกีฬาน้อย
- นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า รายการต่าง ๆ มีคุณภาพดีพอสมควร รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่มีรายการบันเทิงและดนตรีมาก
- รายการโทรทัศน์ที่จัดอยู่มีอิทธิพลต่อนักเรียนพอสมควร เพราะนักเรียนรู้สึกว่าได้ข้อคิดที่จะนำมาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ทั้งในด้านการแต่งกาย กิริยาท่าทาง การพูด นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเมื่อชมโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันแล้วปรากฏผลว่าการเรียนเป็นปกติ แสดงว่าโทรทัศน์ไม่เป็นผลเสียต่อการเรียนเลย

รัฐจวน มีนประดิษฐ์ (2513) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนระดับประถมปลาย ซึ่งมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า ฐานะทางครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการเลือกชมรายการโทรทัศน์ของนักเรียนไม่มากนัก นักเรียนส่วนมากจะเลือกชมรายการโทรทัศน์ของนักเรียนไม่มากนัก นักเรียนส่วนมากจะเลือกชมรายการโทรทัศน์ตามความ

สนใจของนักเรียนเอง นักเรียนมีความคิดว่ารายการโทรทัศน์ให้ประโยชน์ด้านชีวิตประจำวันและความบันเทิงมากกว่าให้ประโยชน์ทางด้านการศึกษา และโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนในด้านการจำเอาจำเหตุที่เป็นภาษาสะแลงมาใช้มากที่สุด การชมโทรทัศน์ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเป็นปกติ

สมพงษ์ แดงตาด (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เพื่อสำรวจรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางสถานีต่าง ๆ สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางสถานีต่าง ๆ และศึกษาผลของโทรทัศน์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กในแง่การศึกษาและบุคลิกภาพ ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองที่มีอาชีพครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า

- ประเภทของรายการโทรทัศน์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ รายการบันเทิง และรายการที่ให้ความรู้ สำหรับรายการที่ให้ความรู้ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รายการที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง
2. รายการที่ให้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียว

- ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า รายการความรู้ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เด็กต้องพบในชีวิตประจำวันมากที่สุด

- ผู้ปกครองมีความเห็นว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลที่ทำให้เด็กเลียนแบบหรือเอาอย่างมากที่สุด แต่โทรทัศน์ก็ยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กทางด้านการศึกษาและบุคลิกภาพ คือ ทำให้รู้จักแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ และทำให้การเรียนดีขึ้น

- รายการที่เด็กชอบมากที่สุด คือ รายการบันเทิง ส่วนรายการที่ผู้ปกครองชอบมากที่สุดคือรายการบันเทิงและวิชาการ

- รายการที่มีประโยชน์สำหรับเด็กควรจัดในรูปของรายการบันเทิงที่สอดแทรกวิชาการ หรือความรู้ควบคู่กันไป

ชาญ จันทร์เจ็ญวไล (2521) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในกรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทุกสถานีในกรุงเทพมหานคร ศึกษาความสนใจความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากการชมรายการ และเปรียบเทียบปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศกับปริมาณความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ติดตามชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ซึ่งผลิตโดยศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ผลการศึกษาวิจัยปรากฏว่า

- สถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานครจัดเวลาออกอากาศรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กไม่ได้สัดส่วนกัน แม้ว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กซึ่งผลิตในประเทศมีความสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชน แต่ออกอากาศเฉพาะสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. เท่านั้น ส่วนสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ไม่มีการจัดเลเยภาพยนตร์การ์ตูนและภาพยนตร์การ์ตูนสำหรับเด็กส่งมาจากต่างประเทศทั้งสิ้น และภาพยนตร์สำหรับเด็กมีน้อยมาก

- เด็กต้องชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทุกวัน หรือสัปดาห์ละครั้ง ตอนหัวค่ำ (18.00-22.00 น.) และตอนสายวันหยุด (10.00-12.00 น.) ครั้งละ 1 ชั่วโมง มีรายการย่อยประมาณ 15-20 นาที ต้องการให้รายการมีเนื้อหาสาระมากขึ้น ต้องการร่วมกิจกรรมในรายการ เช่น เล่นเกม ร้องเพลง และแสดงความสามารถ ชอบชมการแสดงหุ่น ชอบชมภาพยนตร์การ์ตูนซึ่งพากษ์ไทย ไม่ชอบเรื่องหวาดเสียวสยองขวัญ และขอให้โทรทัศน์แนะนำเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย มารยาทที่ดีงาม และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

- ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศกับปริมาณความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของประชาชนในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รายการสดซึ่งผลิตในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กันระหว่างรายการที่มีอยู่และความต้องการของเด็ก

2. รายการภาพยนตร์การ์ตูนค่อนข้างจะไม่เพียงพอแก่ความต้องการของเด็ก
3. รายการภาพยนตร์สำหรับเด็กไม่เพียงพอแก่ความต้องการของเด็ก

วันชาติ ศิลาน้อย (2528) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการโทรทัศน์กับฐานะทางสังคมมีติ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและสถานภาพของครอบครัว ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม พบว่า

- รายการโทรทัศน์ที่มีจำนวนนักเรียนชายเลือกชมมากที่สุด ได้แก่ รายการกีฬา รายการข่าวและบริการสังคม รายการที่นักเรียนชายเลือกชมน้อยที่สุด ได้แก่ รายการสารคดีกับรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม สำหรับรายการที่นักเรียนหญิงเลือกชมมากที่สุด ได้แก่ละครโทรทัศน์ รองลงมา คือ การ์ตูน และรายการสำหรับเด็ก ส่วนรายการโทรทัศน์ที่มีนักเรียนหญิงเลือกชมน้อยที่สุด ได้แก่ รายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม
- นักเรียนที่มีอายุเฉลี่ยสูงสุด เลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม และรายการสารคดี สำหรับนักเรียนที่มีอายุเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้น เลือกชมรายการการ์ตูนและรายการสำหรับเด็ก
- นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงสุด เลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม กับรายการข่าว และข่าวบริการสังคม สำหรับนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยน้อยที่สุด เลือกชมรายการศิลปะและดนตรี
- นักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีติ โดยเฉลี่ยสูงสุด เลือกชมรายการประเภทศิลปะและดนตรี รองลงมาได้แก่ ภาพยนตร์ ส่วนนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมีติเฉลี่ยน้อยที่สุด เลือกชมรายการประเภทศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม
- นักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุด เลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทปกิณกะบันเทิง รองลงมาได้แก่ การ์ตูน และรายการสำหรับเด็ก ส่วนนักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยที่สุด เลือกชมรายการประเภทศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม
- นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาเฉลี่ยสูงสุด เลือกชมรายการสารคดี และรองลงมาคือ รายการกีฬา สำหรับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาเฉลี่ยน้อยที่สุด เลือกชม

รายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม

จากผลงานการศึกษาวิจัยข้างต้นที่ได้ยกมานั้นจะเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกชมรายการโทรทัศน์ของเด็กในแต่ละวัยจะแตกต่างกันออกไป ปาล์มเมอร์ (Palmer) ศึกษาพบว่าเด็กเล็กชอบรายการประเภทลึกลับ โลกโผน ผจญภัย และจำพวกการ์ตูน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เชสเตอร์ และวิลลิส (Chester & Willis) ในการแบ่งประเภทความสนใจของเด็กในวัยต่าง ๆ กัน พบว่า เด็กในช่วงอายุ 3-4 ปี ชอบเรื่องเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน เทพนิยาย ตลอดจนเรื่องราวที่เป็นจริงเป็นจังชั้น และเรื่องราวเกี่ยวกับอัครชีวประวัติ การผจญภัย การค้นคว้าประดิษฐ์ และเรื่องกีฬา ผลงานการวิจัยของ ชาญ จันทรเจียวไช้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ปาล์มเมอร์ (Palmer) ในแง่ที่ว่าเด็กมักชอบการ์ตูน ทั้งนี้เนื่องจากการ์ตูนมักจะเป็นเรื่องราวที่สนุกสนานสั้น ๆ และง่าย ๆ สีสันสะดุดตา การเคลื่อนไหวของภาพจะสร้างความสนใจของเด็กได้ดี และในผลงานของ ชาญ จันทรเจียวไช้ ยังพบว่า เด็กไม่ชอบเรื่องหวาดเสียว สยองขวัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่ตื่นเต้นน่ากลัว ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเป็นเพราะสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมตะวันตกนั้นแตกต่างกัน สำหรับงานวิจัยของ วันชาติ ศิลาน้อย ซึ่งได้ศึกษานักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ นั้น ปรากฏว่าการ์ตูนมีนักเรียนสนใจในระดับรองเท่านั้น คือ นักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุด โดยนักเรียนกลุ่มนี้จะสนใจชมรายการประเภทปกิณฑะบันเทิงเป็นอันดับแรก และนักเรียนที่เลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรมเป็นอันดับแรกนั้น ได้แก่ นักเรียนที่มีอายุเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งกลุ่มนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงสุดก็เลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรมเป็นอันดับแรกด้วยเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์ข้างต้นในด้านอื่น ๆ พบว่างานวิจัยของ ไฮม์เมลเวท, ออพเพนเฮม และวินซ์ (Himmelweit, Oppenheim and Vince) กับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ สอดคล้องกันในด้านของการใช้เวลาว่าง ไม่ว่าจะเป็นตอนเลิกเรียน หรือในช่วงวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ ในด้านอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีผลต่อการเรียนนั้น งานวิจัยของ ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ ระบุว่า การดูโทรทัศน์ทำให้เด็กสนใจการเรียนน้อยลง ในขณะที่งานวิจัยของ ัญญวณ มีนประดิษฐ์ พบว่าการชมรายการโทรทัศน์ทำให้การเรียนของนักเรียนของนักเรียนปกติ ในงานวิจัยของ สมพงษ์ แดงตาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไฮม์เมลเวทและคณะ

กับของ ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ ของ รัญจวน มีนประดิษฐ์ ในแง่ที่โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบ
ในการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย